

Raport

MINISTRIA E BUDGETSISË, PYLLTARISE DHE ZVILIMIT RURAL
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDNE, ŠUMARSTVA I RURALNIG AZVOJA
MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND RURAL DEVELOPMENT

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Në takimin me Kryeministrin Ramush Haradinaj me 28.12.2017 ora 7.00, ngëjës së zhvillimit në sektoresh përkates të Ministrisë. anaqazhuar secli i Ministrinë përkatese, për të identifikuar shkadet e të gjithë Zëvendësministrat e Qeverisë, u ngarkuan me detyrën pë tu

Dati: Shkurt 2018 Prishtinë

Projekti investime: 420,690,000.00€/vite.

Buxheti i Ministrisë së bujqësisë: 120,000,000.00€/vit.

mish.

Zhvillimin e saj, e në vegantë blegtori – qumështh dhe

Republikën e Kosovës dhe indikatorët që ndikojnë në

Lëndat: Raport mbi ngëcjen e zhvillimit të bujqësisë në

E-mail: shumax4@hotmail.com

+377 45 660 232

Tel: +377 44 900 107

Zëvendësministri në MBPZHR

,

Ngë:

Dr.S.C.Sukuri Maxhuni, Prof.Assis.,

Per: Z.Ramush Haradinaj, Kryeministër i Republikës së Kosovës

Prioritet per zvillimini ekonomik te Kosoves duhet te jet bujdesia. Ne doftie se ju referohemi vendeve te zhvilluara ne bote, shikojme se; atje ku bujdesia ka pasur, ose ka, akcessin kryesor, ka zhvillim ekonomik. Republika jone, tanj per tanj nuk ka kapacitate per ti ofruar tregut tonje dhe atji nderkombetar prodhime industriale si: makineri, elektronike, automjete etj, per kete arsy'e, duhet te orientohemi ne zhvillimin e Bujdesia eshte mundesa me e mire per te ofruar vende puno, duke futur ne perdrorim agrotekniken dhe ne kete menyre happen perspektiva per vende te reja puno.

Njekohesia përmirsohet cillesia e prodhimit duke vende theksin tek prodhimet organike (bio = pa hormone dhe eko = te pa ndotura), pa perdrorimin e kimikalive brenda tri viteve ne tokat bujdesore, e qe qohen "prodhime organike".

Nga veprimtaria bujdesore ajo qe me se shumti ndihmon ne zhvillimin e perdrorimin e shumti ndihmon ne zhvillimin e eshte bujdesia organike.

„BUJGESTIA ESHTE MINIJE RE PASHTERESHEM QE E KEMI
PASURI NGA ZOTTI, PRANDAJ, DUHET
TA GMOMJE DHE TA ZHVILLOJMË“ (sic!).

PARATHENJE

Raporti mbi ngejjen e zhvillimit t e bujq  esise n e Republik  en e Kosovës dhe indikatorer q  e ndikojnë ne zhvillimin e saj, në veganti në Belgto ri (qumësht dhe mish) - Straegjia

Të gjitha problemet që do të evidençohen, duhet të permblidhet në një raport përfundimtar, i cili do të përcaktoj zhvillimin e atij sektori.

Në Kosovë e vegmas në "Parkun Kombezier Sharr", në "Bjeshkët e Nemuna" dhe zonën e Gollakut dallohen destinacione ekoturistike unikale me vlera edhe të nivelet botëror, që varetë janë vende ideale që ju ofrojnë turistëve që pamje të këndëshme. Zhvillimi i bujqësisë organike do të ndihmonë zhvillimin e ekoturizmit dhe atë malor në Republikën e Kosovës, por vetëm duhet stimular. Kjo degë e bujqësisë duhet promovuar dhe destinacionet e saj që janë me dhjetëra, si që shërbejmë të ushqimit tradicional për udhëtarët e rastit.

Nga përvjohat e vendeve të tjera ekoturistët preferojnë qëndrimin në stanet tradicionale. Stanet ekzistuese mundën të shndërrohen lehtë në bujtinë, por qëndrimi mishtin, qumështin dhe prodhimet e tij të përgatitura në menyre shqipjone mishtin, qumështin dhe prodhimet e tij të përgatitura në menyre radicionale dha plotësisht organike.

**SEKTORËVE TË TËRË, NË KOSOVË
PRODHIMTARIA E QUMËSHTIT DHE MISHIT SI DHE
3.1.PSE PO NGEC ZHVILLIMI I BUDGETSISË - BLEGETORISË -**

3.ANALIZË E SITUATËS

„Kafshet qumështore janë fabrikë. Prandaj, kush ka një të tillë, ka një fabrikë (sic!)“.
Dr.Sc. Shukri Maxhuni, Prof.assisi.

Zemra e zhvillimit të një shiteti është bujqësia. Zemra e bujqësise është lopat. Zemra e lopës është fermeri. Zemra e fermerit është qumështorja. Zemra e qumështores është teknologu. Pa funksionuar ky zinxhir, nuk ka zhvillim.

LOPA - FERMERI - ZHVILLUES TË SHTESTIT

Per investimet në mjetet e bujqësisë, vegmas në bujqësinë organike, Komisioni Evropian ka në dispozicion rreth 600 milion euro për vit, për shitetet kandidatë dhe kandidatë potenciale për hyrje në BE.

- Si rezultat i mos trajtimit té duhur té kësaj lëmje té vegantë ekonomike nga ana e Qeverive té mëparshme, pér zhvillimin e ekonomisë së një vendi, ka ngëcur dhe zhvillimi i bujqësisë në vendin tonë.
- Janë disa faktore që nuk janë trajtuar si duhet dhe nuk kanë pasur vëmendjen e duhur pér t'i trajtuar si té vegantë, si dhe mos identifikimi i indikatoreve pér zhvillimin e bujqësisë:
- Nga Qeverite e mëparshme, nuk i është dhënë trajtimi i duhur bujqësise.
 - Mungesa e një strategjie të mirëfilitë pér zhvillimin e bujqësisë bërenda 40 - 50 viteve té ardhëshme dhe me një dasje tëjetër.
 - Mungesa e një strategjie të mirëfilitë pér zhvillimin e bujqësisë bërenda bujqësise.
 - Mungesa e Banks Aggrate apo Shitetorre pér dhënjën e kredivë fermerëve, me kamatë té arsyeshme me 2% bërenda 20 viteve.
 - Mungesa e kafshëve qumëshore pér fermerë.
 - Mungesa e stëllave me standarde pér fermerë.
 - Shpërndarja e grantere dhe donacioneve nuk ka dhënë rezultatet e mbështetur me grantet, pér t'a vazhduar aktivitetin e tyre në vazhdimësi.
 - Mos ndarja e grantere té duhura pér zhvillimin e industrije pér përpunimin e produimeve bujqësore.
 - Mos përpunuimi i lëndës së parë në produkte cilësore ushqimore.
 - Mos zbatimi i ligjit pér rrafjeten e tokës bujqësore nga ana e shitetit.

Gjithsej Kosova importon **214,4 milion €/vit** produime ushqimore.

Me prodhimtarit kosova mbulon vëtëm 6.6% të nevojave.

dene 37,4million €.

- Nevojat e majtueshmërisë janë 6.6%. **Importi i mishit të pules ka Shpeztaria - 2,576,000. Kosova shpenzon 22,3kg/vit per koke banori.**
- **Dhera - 44,149, ka rënje 5% nga viti paraprak.**
- **Dhi - 30,393 kreu.**
- **Dele - 193,703 kreu. Konsumi per koke banori është 1.3 kg/vit.**
- **Mish-Vetmjaftueshmëria është 60%. Konsumi per koke banori është 18.4kg/vit. Importi 33,5 million/vit.**
- **Gjedhet - Qumëshët-258,504 kreu rënje 53% janë lopë qumështore. Krahasuar me tri vitet paraprake ka rënje të lopëve qumështore prej 18%. Vetmjaftueshmëria 80%. Importi 67,491 t.**
- **Rrush tryze - ka sipërfade vetem me 24% osë 747 ha prej 3,068 ha. Importi me 2,025 t (1 million €).**
- **Frutat - 7,998 ha, me një prodhimtarit prej 9,30 ton/ha, me eshtë 11.8%. Importi i patates ka dene 4,822 ton.**
- **Patare - janë kultivuar 3,353 ha. Shkalla e vetmjaftueshmërisë prej 55,469 ton. Janë importuar 4 million €.**
- **Speci, vetmjaftueshmëria e prodhimtarisë është 87%, me prodhimtarit dene 15,110 ton osë 4 million.**
- **Domate - prodhimtaria në vitin 2015 ka dene 24,333 ton. Importi ka per 8%. Janë importuar 18,9 million.**
- **Perime - 14,700 ha. Në krahasim me vitin 2014 sipërfaqja me perime ka dene 15,854 ha, ndërsa në vitin 2015, kjo sipërfade është zvogluar 204,000 ton grurë - 81.9 million € import.**
- **Misër - Kosova ka sipërfade të mbjelle 42 mijë ha. Prodhojn 132 mijë ton/vit. Kosova i ploteson nevojat 70%. Importon 57 mijë ton - 11.3 million €.**
- **Gruar - Kosova ka sipërfade të mbjelle 135,000 ha, dhe afër 60% te nevojave i prodhojn. Mbështetje e sipërfaqes me grur ka rënje 55%.**
- **Mos ndikimi i duhur i institucioneve relevante për ngrijjen e vëtedijes së populatës per rendesinë e zhvillimit të bujqësisë, përmes trajnimeve të fërmërvë, mjeteve të informimit dhe marketingu të bujqësor.**
- **Mos ngrijta e kapaciteteve - qendrave grumbulluese për ruajtjen e etj.).**
- **Prodhimeve (së është rasti i patates, rrushit, pemëve dhe perimeve, Mos ngrijta e kapaciteteve - qendrave grumbulluese për ruajtjen e etj.).**

- tjera nëpër terren Kosovën.
- Mos ndërtimin i sistemit të Lepencit (arteria e kosovës) që diga tjetër.
 - Mos shfrytëzimi i duhur i sistemeve për ujite (ibër-radoniq-).
 - e qumëshët.
 - Mungesa organizative e pikave grumbulluese - rrejtët për grumbullimin faktor kryesor për zhvillimin e blegtorisë.
 - Mungesa e industrije për tharjen e qumëshët gjatë muajve të verës, si etj.).
 - prodhimeve (sig është rasti i patates, rrushit, pemëve dhe perimeve, Mos ngritja e kapacitetave - qendrave grumbulluese për rruajtjen e ana e shëtit (sig është rasti i patates dhë rrushit).
 - Mos organizimi i duhur për eksportimin e prodhimeve bujqësore nga
 - Mos sigurimi i kulturave bujqësore.
 - Mos mbrojtja e prodhimeve vendore nga ana e shëtit.
 - Mos pagesa me kohë e subvencionave përfmerar.
 - Subvencionet e ulta përmes mbështetjenës fermerëve.
 - fermerët.
 - Mos mbështetja e duhur nga ana e Qeverive të mëparshme për Mbasit jam njohur me këto probleme konkluodë:
 - probleme të cilat fillojnë nga fermerët që deri tek prodhuesit.
 - kam evidentuar se në shumë industri përpunuase të prodhimeve ka Në vizitat e punës, nëpër komuna të ndryshme të Republikës së Kosovës,

Pengesat e zhvillimit të bujqësisë

- 4. SFIDAT ME TË CILAT PËRBALLEN PRODHUESIT TANË –**
- **Gjithsej Kosova importon 214,4 milion € prodhime ushqimore.**
Gjelber 2016).
 - **Bletaria** - 157,000 koshere me bletë. Prodhimtaria është 12-15 (Burimi: ASK-Anketa e ekonomive shëpiake bujqësore - Raporti i kg/koshere. Konsumi vendor është 1.3 kg/banor/vit.

- Mos ndertimi i argjinaturave te lumenjive, ku gjate te reshurave vjen deri te permbytja e tokave te mbjella me kultura buqesore.
- Mos ruajtja e tokes buqesore produhe se dha shfrytezimi i saj per destinacione te tjerat.
- Mungesa e kuadrove profesional neper komuna per sektorat e buqesise (agronomet, teknologet ushqimor, veterinar etj.).
- Mungesa e matjeve per perçaktimit e gjeodit te territorit te Kosovës (Gjeoidi -grëdësht: ge - tokë dhe eidos - pamje). Eshë sipërfrafë detit. Kjo sipërfrafë perçordret per rrefrençimin e lartësie orthometrike (mbidetare). Në gdo pikë te gjëoedit forca e rendëses eshte në kendin 90°, ndërsa potenciali i rendëses constant.
- Mungesa e pusve per nevojat e fermerreve per ujtin e kulturave buqesore.
- Mos arondimi-grumbullimi i tokave buqesore - mbëshetjet e fermerreve per një process të tillë.
- Mos ndikimi i duhur i institucioneve relevante per ngrijjen e vëtedijes së populatës per rendësinë e zhvillimit te buqesise, permes trajnimeve te fermerreve, mjeteve te informimit dhe marketingu te buqesore.

- Në kuadër të këtij vizionit strategjik, për zhvillimin e bujqësisë duhet të kemi parasysh si „Strategji Kombeatore“:
- Hartimin e një strategjie afat gjatë me një qasje më meritorë për zhvillimin e bujqësisë me një parashikim 40 - 50 vjeçar.
 - Prodhimin vendor i grurit, qumështit, mishit, frutave, perimeve, mbarshtimi i pyjëve dhe pyllëzimi në tokat e xhesura dhe zëvendësimi i shkurreve me pemë frutorë, manore dhe bimë fermeve.
 - Ruaftjen e tokës bujqësore.
 - Ndërtimi i sistemit të ujëtjes së Lepencit, si dhe digave të tjera nëpër Kosovë.
 - Hapja e puseve për ujtinë e kulturave bujqësore si pas nevojave të zhvillimin e saj.
 - Punësimin.
 - Vetëdijësimi i organeve qeverisëse për rendesinë e bujqësisë dhe fermeve.

Prodhimi vendor i grurit, qumështit, mishit, frutave, perimeve e shtë strategji kombeatore.

5. Vizioni Strategjik

fermeréve.

- Hapja e puseve pér ujtién e kulturave bujdesore siapas nevojave tē mjekešore.
 - Mbarshtimi i pyjeve dhe pyllezimi nē tokat e xhveshura dhe zevendësimi i shkurreve me pemë frutore, manore dhe bime nē subvencione.
 - Grantet - Donacionet tē transferohen naga Agjencioni te Komunitat ose Sigurimi i kulturave bujdesore.
 - Mbrojtja e prodhimeve vendore naga ana e shitet.
 - Rritja e subvencioneve.
 - Rritja e prodhimitarise organike.
 - Orientimi i bujdesise zhëllimore brenدا 40 - 50 vitev.
 - Prodhami vendor i grurt, qumeshtit, mishit, frutave, perimeve eshte strategji kombetare.
 - Shtimi i buxhetit pér Ministriinë e BPZHR 120 milion/vit.
 - Ruejta e tokës bujdesore me Ligj.
 - Zhillimi i bujdesise nē Shitetin tonë.
- I. Shtimi i buxhetit**

Vlera e projektit pér vitet 2019 - 2021 do tē jetë

420,690,000.00€/3 vite

Buxheti pér Ministriinë e bujdesise duhet tē jetë 120 milion/vit

6. Qëllime të Strategjikë

- II. Zbatimi i projektit për zhvillimin e bujqësisë**
- Zbatimi i projektit për bujqësi në vlerë **420,690,000.00€**
 - Dhenja e kreditinave fermerave me kamate prej 2% në afat kohor prej 20 viteve.
 - Themeli i Bankës agrare - Njësie nëpër qendrat e Kosovës.
 - Punësimi i populatës mbi 30,000 veta brenda vitit 3 vjeçar.
 - Nderimi i objektit për fakultetit të bujqësisë.
 - Nderimi i objektit për Ministrinë e bujqësisë.
 - Nderimi i kopshtit Botanik dhe Zoologjik (të sigurohen 40-50 ha tokë. (Mundësia në Maxhunaj të Vushtrrisë, ku është tanë i vendosur KFOR-i, dhe janë një sipërfaqe afér 50 ha).

- **Të bëhet identifikkimi i Minifermereve me posëdimin e tokës**
buqësore (për 0,5 ha e më tepër. Pasi të jetë bërë identifikkimi i fermereve me fletën posëduese të pronaosë osë marja) e tokës me qera te Notierzur për 20 viteve - më se paku për 0,50 ha - modeli i Rajonit të Lituanisë.
- **Kosovës përfurim i fermerëve kafshë qumëshëtore**
agrotetkikë (Fermeri me një traktori me 60-90KF, mund t'i korrë mbi 20 - 60 ha tokë pëjellore. Me një autokombanji mund t'i korrë mbi 200 ha grure).
- **20.000 kërre** (të mbarsura 6 muash me së shumti): Fritziane, Holstein, Simenetal, ku sasia e dhenës së qumëshët në vit duhet të mos jetë nën 10.000/vit, Importimi i mundshëm nga Hollandë, Gjermania, Austria, Francë, Gjekra, Zvicra etj.).
- **Dhive 40.000 kërre** (të mbarsura, Lacaune, Fritziane lindore e Gjermanisë, britaneze, La Mancha, Toggenburg, British Toggenburg, Guernsey etj. 660 - 1800 i mundshëm nga Gjermania, Austria, Francë, Gjekra, Zvicra etj.).
- **Deleve 40.000 kërre** (të mbarsura 6 muash me së shumti): Fritziane, Holstein, Simenetal, Charolæt, Awasi e Lindjes së Mesme 500-650/vit, Mérinoetj, Autokombajnë).
- **Importimi i agrotetkikës, për minifermere, për kultivimin e tokës buqësore (2500, 60-90KF, 40 -60ha/traktor me mjetet përcjelëse x , Nderimi i industrije perpunuese të: qumëshët, mishë, vajit, lekure, leshtit, etj.)**
- **Importimi i Teknologjisë së:prodhimit, mjeljes, rujatjës, përpunimit, tharjes të qumëshët, mishët, vajit, lekure, leshtit, humustit etj.**
- **Formimi i grupit "Bërtchamë", të eksperëtëve, "Bërtchamë" të eksperëtëve dhe trajnimëve për minifermëret nga ana e grupit Organizimi i Kështjellimeve dhe eksperëtëve për implemtimin e projektit.**
- **Qeveria e Kosovës t'i mbrojnë prodhimet vendore, "Bërtchamë", të eksperëtëve.**

**Parimi: Më prodhimin e parë, fermieri të fillon kthimin e
kredisi.**

7. Objektivat Strategjike

- Të jeppen kredina të buta afatgjata për minifermaret deri 20 vjet me kamata prej 2% (per: kafshet qumështore, agroteknikë), në mënyrë që të kenë mundësi për punimin e tokës bujqësore dhe zhvillimin e blergtorisë.
- Atyre me një 2 lopë e më tepër do t'ju e pëtillaktofrizë me kapacitet prej 50-100-200-500-1000 -2000 litra.
- Kthimi i detyrimeve të fermerave do të bëhet me kompensim të qumështit ditor osë duke dorëzuar viga për mish te Qumështoret apo theroret e Kosovës në fund të muajit, me para për gjdofer obiligues i kredisë.
- Furnizimi i fermerave me mjetë mjelesë.
- Kontratat të nënskrohen në mes të Ministritë së bujqësisë, Fermerëve, Shpaljja e tenderreve për: Importimin e agroteknikës, kafshëve qumështore, ndërtimin e qumështores për përpunim dhe tharjen e qumështit, therores, pikave grumbulluese të qumështit.
- Rritja e prodhimit të parrë cilësore.
- Prodhimi i tokës bujqësore.
- Kultivimi i tokës bujqësore.
- Firmes fituese në tender dhe Gjykatave Komunale përkatese dhe Rritja e prodhimit të bujqësore.
- Shpaljja e tenderreve për: Importimin e agroteknikës, kafshëve qumështore, ndërtimin e qumështores për përpunim dhe tharjen e qumështit, therores, Pemëfrutore -peme manore mbi 3000 - 6000 ha.
- Mbjellja e tokave të gjiveshura dhe zëvendësimi i shkurreve me subvenconet të rriten për:
- Një dele prej (tanji 15.00€) 30.00€/vit
- Një buallicë prej (tanji 70.00€) 150.00€ /vit
- Një dhi prej (tanji 15.00€) 30.00€/vit
- Një dele prej (tanji 15.00€) 30.00€/vit
- Një buallicë prej (tanji 150.00€) 300.00€/vit
- Gjithashtu edhe për kulturat te tjera frutore.
- Importimi i kafshëve qumështore për fërmer (loptëve, dhive, deleve, derrave), agroteknikës, llaktofrizëve, makinave mjelëse.
- Ndërtimi i Qumështores mbështetës popullatës mbi 30,000 veta brenda vitit 3 vjeçar.
- Ndalimi i migrimit të popullatës rurale përmes zbatimit të këtij projekti.
- Ndjeshimi i Qumështore (qumështit, mishit, drithërvave, lëkurës, leshit, humusit...etj.).

- Prodhimi i ushqimeve te fresketa Venndore Eko dhe Bio me prejardhje standarde nederkombeetare 22000 dhe Sistemi HACCP.
 - Pyllizimi i tokave te xhevshura dhe zëvenëndësimi i shkurreve me pemë frutore dhe manore.
 - Nderimi i fermaue.
 - Importimi i kosherve me bletë.
 - Nderimi i objektit per fakultetit te bujqësisë.
 - Nderimi i kopshkit Botanik dhe Zoologjik (te sigurohen 20-50 ha toke) ku gdo shketi që e ka njohur Kosovën si shketë, do t'i ndahet nga 1-2 ari, per të mbjelle pëmet e vëgjara te shketi osë te nederrohet edhe një mini shëpizë e rregullimit Hapsinor dhe Institucionë te tjera nederkombeetare etj.
 - Bashekëpunimi me Ministritë e tjera si: Arsimi, Ekonomisë, Ambientit dhe Nderimi i agroservisive.
 - Filimi i kthimit te obligimeve nga ana e fermerëve me filimin e prodhimit te parë.
 - Nderimi i objektit per fakultetit te bujqësisë.
 - Nderimi i objektit per Ministerinë e bujqësisë.
 - Lopë 20,000krerë x 1,500.00€ = 30,000,000.00 €
 - Dhele 40,000krerë x 210.00€ = 8,400,000.00 €
 - Dhi 40,000krerë x 230.00€ = 9,200,000.00 €
 - Derra 3,000krerë x 130.00€ = 390,000.00 €
 - Traktor 2500krerë x 27,000.00€ = 67,500,000.00€
 - Laktofriza 5,000 copë x 1,000.00€ = 5,000,000.00€
 - Sera (80m X 16 m) 4,000 copë x 5,000.00€ = 20,000,000.00€
 - Qumështhja per preprunim e qumëshhit (Kap. 300,000 l/dite) me pikë grumbulluese = 24,000,000.00 €

Gjithsej.....= 420,690,000.00€

- Qumështorja për tharjen e qumështit Kap. 300,000 /dite) = 25,000,000.00 €
- Qumështorja për gjivëshura = 24,000,000.00€ ha),.....= 24,000,000.00€
- Mbjellja e tokave të gjivëshura dhe zëvendësimi i shkurreve me pemëfrutore -pemë manore (3,000-6000
- Ferma (5,000 copë x 15,000.00€ = 75,000,000.00€
- Koshere blletës 30,000 copë x 140.00€ = 4,200,000.00€
- Shpezatari.....= 30,000,000.00€ Qendrat grumbulluese..
- 20 x 500.000,00€ = 10,000.000.00€ Industrije perpunuese.....=30,000.000.00€
- Ndërtimi i objektit për fakultetit të bujqësisë .. = 5,000,000.00€ Ndërtimi i objektit për Ministriinë e bujqësisë .. = 10,000,000.00€
- Nëgjara të shëteti osë të ndërtohet edhe ndahetnaga 1-2 arti, për të mbajtë pemët që e ka njohur kosovënësi shët, do ti (të sigurohen 20-50 ha tokë (ku gjdo shëtëti një mini shëpizë e stilit përkates). = 10,000,000.00€
- Hapja e puseve për ujëgen e kulturave bujqësore sipas nevojave të fërmreve = 10,000,000.00€
- Akvakulturi.....= 5,000,000.00€ Turizëm malior.....= 20,000,000.00€ Ndërtimi i agroservisive.....= 3,000.000.00€ Zbatimi i projektit= 3,000.000.00€ Mjete rezerve.....= 2,000,000.00€

Duhet tē kontaktohet me ambasadat mīke pér tē gjetur foudet e nevojschme pér tē zbatuar projektin nē fjalë.

Keto mjetë mund t'ju kthehen investitorëve me prodhime cilësore organike, tē cilat do tē prodhojen noga ana e fermerëve.

8.2. Sigurimi / Buxhetit

- Gjeveria e Kosovës, Kryeministria.
- Ministrja e Bujqësisë (Drejtortë Komunal nëpër terë Kosovën. Në gdo komune të Kosovës do tē punësohet noga disa ekspert tē bujqësisë, tē cilil do tē merrin gëshjtjen e zhvillimit tē bujqësisë).
- Firmat frituese tennderuese.
- Gjykata Komunale pér Kontrata.
- Grupi "Berthame", i ekspertëve.
- Ekspertët dha bashekëpunëtorët vendor dha ndërkombëtar.
- Fakulteti i bujqësisë.
- Institutu i blagtorisë.
- Institutu Kombezier i bujqësisë.
- Shodatat e ndryshme bujqësoro-prodhuese.
- Projekti i zbatimit do tē jetë rezultat i punës ekipoje tē ekspertëve vendor dhe agjencione.
- Ekspertët e angazhuar nē zbatimin e këtij projekti disponojnë njohuri tē jashtëm.
- Ekspertët e ekonomise dha financave, duke i zbatuar standartet ISO 22000, si dha sistemin interdisciplinare tē karakterit prodhuces, teknologjik, agrobiznesit, menaxhimit tē HACCP.

8. Aksionet/intervenimet

8.1. Zgjedha e institucioneve

$$10,000,000 \times 1.80 \text{ €} = 18,000,000.00 \text{ €}$$

- Kur bëhect bluarja e grurit pér mIELL, sasia e fritimit tè mIELLIT eshtë 20% mé e vogel/kg tè grurit. Pra $200.000.000 \text{ kg} \times 20\% = 40,000,000 \text{ kg mé pak pér tè pérfriftuar mIELL, dm'th } 200.000.000 \text{ kg -} 40,000,000 \text{ kg = } 160,000,000 \text{ kg mIELL: } 1000 \text{ kg} = 160,000 \text{ ton mIELL. } 160,000 \text{ ton mIELL : } 1100 \text{ ton nEVOjAT dITORE tÈ mIELLIT = } 145 \text{ dITÉ FURNIZIM MÉ MIELL. }$
 - Do tÈ PRODHOHET NjÉ SASI E LIUJE DIELLIT PREJ **10.000 ha x 3000 kg/ha** (qarkullim fusshor duhet tÈ bëhect gdo tri vITEPER faranEVOGJiten pér tÈ frituar njÉ LITER VAG) = **30.000.000 kg : 3** (tre kg)
 - **Do tÈ PRODHOHET NjÉ SASI E LIUJE DIELLIT PREJ 10.000 ha x 3000 kg/ha** (qarkullim fusshor duhet tÈ bëhect gdo tri vITEPER faranEVOGJiten pér tÈ frituar njÉ LITER VAG) = **30.000.000 kg : 3** (tre kg)
- cent/kg grûRE.....= **34,000,000.00€/vit.**

- Do tÈ PRODHOHEN **200,000 kg** grûRE vendor/vit x 0.17
- ($50,000 \text{ ha} \times 4000 \text{ kg grûRE/vit} = 200,000,000 \text{ kg grûRE/vit}$, ndërsa hektarët tÈ tjerë do tÈ jenë qarkullim fusshor).
- PREJ KETTYRE HEKTARËVE, $50,000 \text{ ha}$ DO TÈ MBILLIN MÉ GRÛRE/VIT tokë/tr. = $100.000 \text{ hatoke bujdesore/vit, tanj e pa punuar}.$
- ME dhëniEN E 2500 traktorëve fermerëVE ($2,500$ traktor x 40 ha tokë/tr. = $100.000 \text{ hatoke bujdesore/vit, tanj e pa punuar}.$)
- Do tÈ RUEHET DHE PUNOHEt TOKA BUJDESORE.
- Do tÈ RUEHET DHE PUNOHEt TOKA BUJDESORE.
- Pas vitit tÈ PARË TÈ IMPORTIMIT TÈ AGROTEKNIKËS, DO TÈ KEMI PRODHIMET TÈ KULTURAVE LAVERTARE.
- 30.000 VETA BRENDA 3 VITËVE.
- NjÉ MËNYRË TÈ DREJTPERDREJT OSÉ TËRTHORËT DO TÈ PUNESOHEN MBI

9.1. Efektet e pritura nje realizimi i ketij projekti pas 3 viteve

9. Rezultatet/Qellimet

- Do té prodohohen kultura té ndryshme bujqësore prej 40.000 ha té tjerë si qarkullim fushor (misér, Jonxhë, bari freskët, sanë, bimë industriale té tjera etj. = 21,000,000.00 €
- Kosova do té ketë një sasi té qumështit té freskët 170,000,000 /vit q. x 0,35€ = 59,500,000.00€/vit
- Kosova do té ketë një sasi té qumështit Pra, 136,5 + 105 + 30 + 72 = 343,5€/muaj/loptë.
- Dile - sasi té qumështit té freskët 38.000dile(2000 desh) xmesatariشت 90 l x 0,60 = (80 - 120 /vit, barra 145-150 ditë, laktacioni 6-7 muaj, pesha e delleve 25-70 kg ndërsa deshët 30-90 kg, qenjat 3-4 muaj peshojne 25-30kg) 38.000deshi x mesatariشت 700 l/vit x 0,60€ = (600-1000 l/vit, laktacioni 7-8muaj, gravidejt 145-150 ditë) = 26,600.000.00€ 0,60€..... = 15,960,000.00€
- Kosova do té ketë një sasi té mishit té freskët (Bio dhe ekologjik) 10,000viga. 1,260 € x 10,000= 12,600,000.00€/vit.
- Mish keci, 19,000keca x 80 €.....= 1,520,000.00 €
- Mish qenqji, 19,000 qenqja x 80 €.... = 1,520,000.00 €
- Mish qenqji, 19,000 qenqja x 80 €.... = 1,520,000.00 €

1. Gjithsej: = 175,903,000.00€

200,000 nx 0.10 cent = 20,000.00€

$$80,000 : 10 = 8,000 \times 5 \text{ kg pleh} \times 5 \text{ kg lèng plehu} =$$

Kështu pleh/dité.

I lopë jep 5 kg pleh/dité, ndërsa 10 dhële osë dhi japanin 5 kg

- **Pleh - naga deljet & dhite**

9,1225,0000 kg humus x 0.30cent.....= 1,825,000.00€

Pra,

(36,500,000 kg pleh/vit).

- **Humus-Prej kësaj sasi të përpunohet vetëm ¼ në humus lulësh**

36,500,000 x 0.10 cent = 3,650,000.00€/vit lèng plehu.

36,500,000 x 0.10 cent = 3,650,000.00€/vit pleh.

36,500,000 kg pleh/vit.

$$I lopë jep 5 kg pleh/dité \times 365 dité \times 20,000 lopë =$$

- **Pleh - naga lopët**

Pra 1dhële x 2 kg x 40.000 x 0.70 cent.....= 28.000.00 €

pre 30-50 lë trashësia e qimes).

- **Leshi i deleve(I dhële jep lesh prej 1-3 kg/vit me një cilësi leshi**

Pra, 40.000lëkura x 5 €).....= 200.000.00 €

Një lëkurë dele osë dhë kushtron 5 €.

- **Lëkurat e deleve & dhive**

Ateherë, 10,000 vlg x 72 €/lekure).....= 720,000.00 €/vit.

Një vlg një vjegar jep mesatarisht 40 kg lëkurë x 1,8 €,

- **Lëkurat e vjgave**

5,250,000.00€/50ha/5 muajve x 2 = 10,500,000.00 €/vit.

5,250,000.00€/50ha/5 muajve.

100,00 kg /ha x 50 ha = 5,250,000.00€/50ha.

250,000 kg x 0.40 € = 100,000.00

1 kg domate x 0.40 € =

31,250 bime/ha x 8 kg domate/rrenje = 250,000 kg.

Nje rrenje domate jep 8 kg.

- Largësia e bimes prej bime nje rendi eshte 40 cm.

- Largësia e rendit nje rendi eshte 80 cm.

*Mbjeлиja e domatave ne serje: 80 x 40 cm.

*Mbjeлиja e domatave ne serje: 80 x 40 cm.

Prodhimtaria:

- Sera (40m x 8m) 50 ha**

2.Gjithsej.....= 48,600,000.00€/vit

16,200.00€ x 3000 ha.....= 48,600,000.00€/vit

tejre!

Shembull vetem me molle. Por, qe nuk ndyshon shume dhe me frutat e

27,000.00€ molle/ha - 40% = 27,500 - 10,800= 16,200.00€/vit/ha.

1 ha x 90,000 kg/ha x 0.30€ = 27,000.00€ molle/ha.

****Shpenzimet per 1 ha molle janë 19,500.00€ molle/ha.

***1 pemë jep 20 kg molle.

**Prodhimi pas dy viteve.

1 fidan x 1.00€.

*Blerja e fidanit per mbjeлиje (3,500-4,000fidane/ha).

60 - 100.000kg/ha).

Nga 1 hektar pretenodjme te marrim 90,000 kg molle/vit (standardi eshte

Prodhimtaria

****Preferohet 125 kg fruta/vit/banor.

***Prerendimi 60 -80 kg fruta/vit/banor.

**Rendimi 25-28 kg fruta/vit/banor.

*Kosova konsumon 12-14 kg fruta/vit/banor.

Tregu i Republikes sone ka nevoja ditore prej 8 ton molle/dite.

- Nga pemishtet 3000 ha**

• $112,500.00 \text{ € Fitim Netto/vit.} \times 40 = 4,500,000.00 \text{ €/vit.}$

- $112,500.00 \text{ € Fitim Netto/vit.} : 12 \text{ muaj} = 7,458.00 \text{ €/muaj.}$
- $225.000.00 \text{ €/vit.} - 112,500.00 \text{ €} = 112,500.00 \text{ € Fitim Netto/vit.}$
- $225.000.00 \text{ €/vit.} - 50\% \text{ shpenzime përgjithshme} = 112,500.00 \text{ € shpenzime}$
- $90,000 \text{ kg projeler/viti} \times 2,5.00 \text{ €} = 225.000.00 \text{ €/vit.}$
- $18,000 \text{ projeler} \times 5 \text{ cikle} = 90,000 \text{ kg projeler/viti.}$
- $18,000 \text{ projeler} \times 3.00 \text{ €} = 54,000.00 \text{ €}$
- $1 \text{ kg projeler} \times 3.00 \text{ €} = 3.00 \text{ €}$
- $5 \times 15 - 20,000 \text{ projeler/cikle} / 60 \text{ ditësh.}$
- $\text{Atëherë, } 20,000,000.00 \text{ €} : 500,000.00 \text{ €} = 40 \text{ ferra projeler.}$
- $\text{Investimet për këtë prodhimtarri do të jenë } 500,000.00 \text{ €}$
- $15-20,000 \text{ kg/cikle.}$
- $\text{Ndërtimi i fermës } 800 - 1200 \text{ m}^2 \text{ për "Rritjen e Projekteve"}$

1.1. Prodhimtarri e projekteve 20 milion

1. Investime 30 milion

- **Shpenzatari**

4. Gjithësesi = 390,000.00€

$30,000 \text{ copë} \times 13 \text{ kg} = 390,000.00 \text{ €}$

- **Koshere bleteash**

3. Gjithësesi = 10,500,000.00 €/vit.

- Turizem malor.
- Akulturë.
- ndërtohet edhe një mini shëpizë e stilit perkates.
- ndahet nga 0,1-0,2 ha, përmbljetë pemët e vëgjara të shterti osë të ha tokë (ku gjdo shterti që e ka njohur Kosovënësi shitet, do t'i ndërtimi i kopshtit Botanik dhe Zooligjik (të sigurohen 20-50 20 500.000,00€.
- Nëdërtimi i Industritë përpunuuese.
- Qendrat grumbulluese... .
- Pa i llogaritur aktivitetet e më poshtme!

6. Gjithesëj = 30,164,000,00€

- $38.000\text{dh} \times 700 / \text{vit} \times 0,30€ = 3,980,000,00€$
- $38.000 \text{ dele } \times 90 ! \times 0,20 = 684,000,00€$
- $20,000 \text{ krenë lopë } \times 8,500 ! \text{q/vit} \times 0,15 \text{ cent/l fltim} = 25,500,000,00€$

- **Qumështroret**

5. Gjithesëj = 8,046,400,00€

- $4,500,000,00€ \text{ projilër} + 3,546,400,00€ \text{ vezë} = 8,046,400,00€$
- $88,660,00 \times 40 \text{ ferma} = 3,546,400,00€$
 - $221,650,00 \times 40 \% \text{ shpen.} = 88,660,00€$
 - $6,500 \text{ pulë } \times 310 \text{ vezë/vit} \times 0,11 € = 221,650,00€$
 - Atëherë, $10,000,000,00€ : 250,000,00€ = 40 \text{ ferma pulash.}$
 - Investimet përmës 1000 m^2 për "Pula Vojse" 5 - 7 mijë.
 - Teknologjia e prodhimit të vezëve.
 - Nëdërtimi i fermeve 1000 m^2 përmës "Pula Vojse" 5 - 7 mijë.
 - Investimet përmës 1000 m^2 përmës "Pula Vojse" 5 - 7 mijë.
 - **1.2. Prodhimtaria e vezëve 10 milion**

- Vazhdimi i Importimit i agroteknikës për minifermëret e përcaktuar.
- Viti i II-te -Gjashëtë mujori i dyte.**

- Nderimi i qumështorës, industrije të qumështit, qendrave grumbulluese, stallave, objektive per industrije perpunuese.
 - Vazhdimi i Importimit i agroteknikës për minifermëret e përcaktuar.
 - Nderimi i qumështorës, industrije të qumështit, qendrave grumbulluese, stallave, objektive per industrije perpunuese.
- Viti i II-te -Gjashëtë mujori i parë.**

- Nderimi i qumështorës, industrije të qumështit, qendrave grumbulluese, stallave, objektive per industrije perpunuese.
 - Vazhdimi i Importimit i agroteknikës për minifermëret e përcaktuar.
 - Nderimi i qumështorës, industrije të qumështit, qendrave grumbulluese, stallave, objektive per industrije perpunuese.
- Viti i I-te -Gjashëtë mujori i dyte.**

- Nderimi i qumështorës, industrije të qumështit, qendrave grumbulluese, stallave, objektive per industrije perpunuese.
 - Importimi i agroteknikës për fërmëret e përcaktuar.
 - Projekti i industrije perpunuese, pikave grumbulluese të qumështit.
- Viti i I-te -tre mujori i dyte.**

- Projekti i komunal budgezor (i cili duhet të jetë agromonom) etj.
 - Gjaveshura si dhe shkurreve për të kultivuar në toka prodhuuese së bashku grumbulluesera, humus, tokat për hapjen e pusve për ujje, tokave të shalla, agroteknike dhe pikave grumbulluese për qumëshët, qendrave evidençimi i fërmëreve që i plotësojnë kushtet për kafshë qumëshore, Në të gjitha fshatrat në Komunitat e Republikës së Kosovës duhet të bëhet
- Viti i I-te -në tre mujorin e parë**

10.1.2. Plan i detajizuar i aksioneve

- Do të jetë 3 vite.

10.1.1. Kohore dhe aksionet

10. Implementimi i Strategjisë

Gjithësesi.....= 273,603,400.00€

- Nderimi i agroservisieve.
- Zbatimi i projektit.
- Mjete rezerve.

- Ekspertert duhet t'i respektogne t'e gjitha kriteret e parapara n'e projekt.
- Kafshet, mjetet agroteknike si dhe mjetet e tjera t'e parapara n'e Projekt, duhet t'e jene sipas standardeve t'e parapara Europeiane.
- PRO (pa hormone), pa perdrorim te kemikale n'e parcela brenda BIO (pa ushqimeve te fresketa Eko (me mjedise te paster) dhe tri vitezve, e qe qhen "prodhime organike" me prejardje bimore e shatzore per regun vendor dhe eksporitimi, e tyre sipas standardeve ndekombeete ISO 9001 (International Organization for Standardization), GAP (Good Agricultural Practices) dhe Sistemi HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points), ISO 22000.

10.1.5. Kriteret per monitorim dhe evaluim

Gjithsej:	-----34,100 veta-----
Prej 3000 ha me grrur.....	1,500 veta
Prej 3000 ha me plantacione.....	5,000 veta
Sera	5,000 veta
Prej Industrie	2,500 veta
80,000 kerre:30 kerre/person).....	2,600 veta
sheperndahen me se paku nga 10810kerri. Pra,	
Prej delive & dhive (minifermere do t'ju	
Prej 2,500 traktoreve	2,500 veta
Prej 20,000 kerre lop'e do te kemi	15,000 veta

10.1.3. Punësimi

Viti i III-te - Gjashëte muajori i dyte, finalizimi i projektit.

- Vazhdimi i importimit i lop'eve, delive, dhive per minifermere te perçaktuar.
 - Vazhdimi i agroteknikes per minifermere te perçaktuar.
 - Importimi i lop'eve, delive, dhive per minifermere te perçaktuar.
- Viti i III-te - Gjashëte muajori i parë.

- Nderimi i qumështores, industrije se valjt, therores, pikave gurmulluese te qumëshit, qendrave gurmulluese, stallave, objekteve per industrije perçunuese.

Eksperter i tek. ushqimore

Dr.Sc. Shukri A. Maxhuni, Prof. Assis

Projektiindeor e harroi:

- Importon 214,4 million €/vit prodhimë ushqimore te lartë cekura, do të zavendoshet me prodhimë vendore.
- Kosova do të furnizohet me prodhimë te freskëta të majftueshme vendore ditore.
- Do të zhvillohet prodhimtaria blëgtorale, lavërtare, etj.
- Zhvillimi i industriës përpunuuese të qumështit, vajit, mishit, grurit, misrit, lekureš, leshit, humusit etj..
- Ndikim në formimin e ekspertrëve vendor për nevoja të tregut.
- Kallimi i projektit të prodhimëve në atë të eksportit.
- Rezultatet e projektit do të gjëjnë aplikim në teorinë dhe praktikën shkençore nga lëmi bujqësisë dhe i teknologjisë ushqimore.
- Këto rezultate do të ndikojnë dukshem në zhvillimin e bujqësisë si dhe të teknologjisë ushqimore në vend.
- Do të ruhet tokë bujqësore.
- Vlera paralogaritare e projektit të investuar për vitet 2019 - 2021 do të jetë:..... 420,690,000.00€ /3vite.
- Do të punësohen mbi:..... 34,000 veta
- Projekti do të jetë rezultat i punës eksplore të ekspertrëve vendore 273,603,400.00€
- Tehnikues des Industris Agricolles et Alimentaires) të angazhuar dhë të jashtëm (ENTIAA – Ecole Nationale d'Ingenieurs des menaxhmentit të ekonomisë dhe finançave, etj.
- Eksperiment e angazhuar në zbatimin e këtij projekti disponojnë njohuri interdisciplinare të karakterit teknologjik, agrobiznesit, menaxhmentit të jashtme që merrin me studimin e tematikës e vendore dhe të jashtme që merrin me studimin e institucioneve realizimi i projektit bazohet në bashkëpunimin e institucioneve menaxhmentit të ekonomisë dhe finançave, etj.
- Prodhimi i ushqimeve të freskëta vendore Eko dhe Bio – organike me prejardhje bimore e shnazore për tregun vendor dhe programt te këtij lemit.
- HACCP(Hazard Analysis and Critical Control Point).

Bashkangjitur te printohen Fotot naga Tereni te cilat mund ti gjeni ne Folderin FOTO, ku seclia faduhet te permaje naga 9 fotografi. iii (ky tekst nuk eshte per printim)

Fotot e takimeve datat! Aneksi I

